

PassionLife

4 CÂU HỎI

**GIẢI ĐÁP SỰ KHỦNG HOẢNG NẠO PHÁ
THAI VỚI PHÚC ÂM SỰ SỐNG**

4 CÂU HỎI

Giải Đáp Sự Khủng Hoảng Nạo Phá Thai Với Phúc Âm Sự Sống

Bài học này dành cho những ai muốn biết Đức Chúa Trời nói gì và kêu gọi chúng ta làm như thế nào liên quan đến sinh mạng con người khi họ cân nhắc sẽ nói và làm gì về nạo phá thai. Bạn sẽ hiểu vấn đề một cách rõ ràng và biết ứng phó với sự khủng hoảng của nạo phá thai theo cách tôn vinh Đức Chúa Trời nếu bạn mở Kinh Thánh và hỏi 4 câu hỏi sau:

- 1) Đức Chúa Trời nói gì về sự sống con người, bao gồm cả sự sống trong bào thai?
- 2) Đức Chúa Trời nói gì về sự đổ huyết vô tội, bao gồm cả nạo phá thai?
- 3) Làm thế nào chúng ta có thể mang ân điển của Phúc Âm đến với tội nạo phá thai để người ta được tha thứ và giải phóng?
- 4) Đức Chúa Trời kêu gọi chúng ta làm gì để ngăn chặn sự đổ huyết vô tội và những người khác đã làm việc này như thế nào?

Tài liệu 4 Câu hỏi này ban đầu được thiết kế cho Hội Thánh tại Trung Quốc. Các lãnh đạo Cơ-độc nhân ở đó cần một cách tiếp cận ngắn gọn, rõ ràng, và dễ chia sẻ để chuẩn bị cho 3 triệu người *biết, vâng theo* và *chia sẻ* Lời Chúa liên quan đến vấn đề giá trị con người như nạo phá thai. Nó nhanh chóng lan truyền sang Việt Nam, Cuba, và các quốc gia khác, những nơi đặc biệt tập trung nạn phá thai, tặc giết trẻ em, và sát hại giới tính (giết các bé gái). Khi bạn học 4 Câu hỏi này bạn sẽ cùng các Cơ-độc nhân trên toàn thế giới giải đáp sự khủng hoảng nạo phá thai với Phúc Âm sự sống.

Câu hỏi 1: Đức Chúa Trời nói gì về sự sống con người, bao gồm cả sự sống trong bào thai?

Giới thiệu: Trong câu hỏi 1, bài học của chúng ta về sự sống con người bắt đầu bằng cách nhìn vào Đức Chúa Trời, sau đó đến giá trị sự sống của con người, bao gồm cả sự sống trong bào thai.

Kinh Thánh định nghĩa sự sống như thế nào?

- 1) Đức Chúa Trời là sự sống:
 - “Vì ai tìm được Ta là tìm được sự sống” (Châm Ngôn 8:35).
 - “Ngài là sự sống của người” (Phục Truyền 30:20).
- 2) Đức Chúa Trời ban cho sự sống:
 - “Ngài nắm trong tay sự sống của mọi sinh vật và hơi thở của cả loài người” (Gióp 12:10).
- 3) Đức Chúa Trời quý trọng sự sống:
 - Ngài là Đấng nâng đỡ sự sống trong con (Thi Thiên 54:4).
 - Ngài là Đấng cứu chuộc sự sống (Thi Thiên 72:14).
 - Ngài là Đấng giữ gìn sự sống (Thi Thiên 121:7).
- 4) Chúa Cứu Thế Giê-xu, Con Đức Chúa Trời là món quà sự sống:
 - Chúa Giê-xu được gọi là ánh sáng của sự sống (Giăng 8:12).
 - Chúa Giê-xu là sự sống dư dật (Giăng 10:10).
 - Chúa Giê-xu là sự sống đời đời (Giăng 3:16).
- 5) Phúc Âm của Đấng Christ là Phúc Âm sự sống:
 - “Vì chúng ta là hương thơm của Chúa Cứu Thế... sinh khí đưa đến sự sống” (2 Cô-rinh-tô 2:16).

Tài xuống miễn phí tài liệu hướng dẫn tại:
baovemamsong.org/tai-lieu/

Chúa quý trọng điều gì nhất trong tất cả sự sáng tạo của Ngài?

Niềm vui chính của Đức Chúa Trời trong sự sáng tạo là loài người. Sự sống con người là đỉnh điểm trong cõi tạo vật của Ngài.

- “Khi con nhìn xem các tầng trời là công việc của ngón tay Chúa, Mặt trăng và các ngôi sao mà Chúa đang tạo dựng, Loài người là gì mà Chúa nhớ đến, Con người là chi mà Chúa thăm viếng nó? Chúa dựng nên loài người kém Đức Chúa Trời một chút. Đợi cho người mãi miên vinh quang và tôn trọng” (Thi Thiên 8:3-5).

Điều gì khiến cho sự sống con người trở nên quý giá như vậy?

Giá trị sự sống con người nằm ở chỗ Đức Chúa Trời quyết định tạo dựng họ theo hình ảnh của chính Ngài.

- “Đức Chúa Trời phán: ‘Chúng Ta hãy tạo nên loài người theo hình ảnh Chúng Ta và giống như Chúng Ta, để quản trị loài cá biển, loài chim trời, loài gia súc, và khắp cả đất, cùng mọi loài bò sát trên mặt đất.’ Đức Chúa Trời sáng tạo loài người theo hình ảnh Ngài. Ngài sáng tạo loài người theo hình ảnh Đức Chúa Trời. Ngài sáng tạo người nam và người nữ” (Sáng Thế Ký 1:26-27).

Chúng ta có thể biết những loại giá trị gì về sự sống con người?

- *Giá trị nội tại:* Mỗi con người đều có giá trị nội tại bởi vì mỗi con người đều được tạo ra theo hình ảnh của Chúa. Các triết lý thế gian nói rằng con người có giá trị hơn kém nhau, đáng được bảo vệ hay không dựa trên chức năng hoặc các khả năng. Ngược lại, quan điểm Kinh Thánh nói rằng nếu bạn là con người thì về bản chất bạn có giá trị, vì bạn được tạo theo hình ảnh của Đức Chúa Trời.
- *Giá trị bình đẳng:* Tất cả mọi người, cả nam và nữ, khỏe mạnh hay khuyết tật, thuộc mọi sắc tộc đều có giá trị ngang nhau vì được tạo dựng theo hình ảnh Đức Chúa Trời.
- *Giá trị đặc biệt:* Con người quý giá hơn mọi tạo vật khác trong sự sáng tạo. Điều quan trọng là bạn giết một con lợn để nuôi một đứa trẻ hay giết một đứa trẻ để nuôi một con lợn. Hy sinh mạng sống con người luôn là đánh đổi nó để lấy một thứ ít giá trị hơn (tiền bạc, danh tiếng, sự thoải mái).
- *Giá trị đời đời:* Vì mang hình ảnh của Đức Chúa Trời đời đời nên chúng ta sẽ sở hữu phẩm giá đặc biệt và vận mệnh đời đời cùng với Đức Chúa Trời hoặc tách khỏi Ngài. Cơ-độc nhân có trách nhiệm đối xử với mọi người một cách đàng hoàng trong cả lời nói và việc làm, đưa mọi người đến chỗ ăn năn và đặt lòng tin vào Đấng Christ để nhận được sự sống đời đời.

Vậy việc tạo dựng theo hình ảnh của Đức Chúa Trời hàm ý những điều gì?

- Tất cả mọi người đều được Đấng Tạo Hóa ban cho nhân quyền, được gọi là quyền tự nhiên, và trong số đó, quyền được sống là quyền bảo đảm tất cả những quyền khác.
- Chúng ta có một trách nhiệm đạo đức để bảo vệ quyền của người nghèo (Châm 29:7), người khôn khổ (Châm 31:5), bị ruồng bỏ (Châm 31:8), và khôn cùng (Châm 31:9), bởi vì họ là những người đầu tiên bị làm ngơ hoặc từ chối nhân quyền và họ không có sức mạnh để tự bảo vệ chính mình.
- Có sự liên kết đạo đức tự nhiên giữa yêu Chúa và yêu người khác; ngược đãi kẻ bất lực là xúc phạm Đức Chúa Trời (Châm 14:31). Ca ngợi Đức Chúa Trời và nguyên rửa những người được tạo dựng theo hình ảnh của Ngài là điều xấu hổ và không tương xứng (Gia-cơ 3:9).
- Giá trị nội tại, bình đẳng, đặc biệt, và đời đời của con người là động lực thúc đẩy mọi việc làm công chính và nhân từ cho những người yếu đuối, yếu thế, và bị áp bức (Gióp 29:12-17; 30:13-15).

Thái độ của Đức Chúa Trời đối với sự sinh sản, con cái, và gia đình là gì?

Trái ngược với các giá trị đương thời, Đức Chúa Trời quý trọng trẻ em và ủy thác chúng ta chào đón chúng.

- “Chúa ban phước cho loài người và phán, ‘Hãy sinh sản và gia tăng gấp bội và làm cho đầy đầy đất; hãy làm cho đất phục tùng, hãy quản trị loài cá dưới biển, loài chim trên trời và mọi loài bò sát trên mặt đất’” (Sáng Thế Ký 1:28).

Theo Kinh Thánh, sự sống con người bắt đầu từ khi nào? Người chưa sinh ra có phải là một con người không?

Đức Chúa Trời chỉ ra rằng sự thụ thai là khởi đầu của sự sống con người và Ngài không phân biệt con cái thuộc các giai đoạn trưởng thành khác nhau; trẻ chưa sinh, trẻ sơ sinh, trẻ mới biết đi, hoặc thanh niên. Ngài coi chúng là con người và gọi chúng là con cái của Ngài.

1) Trong Cựu Ước:

- Trong tiếng Hê-bơ-rơ, từ ‘con cái’ (habanim) được dùng để miêu tả cho cả đứa trẻ đã sinh ra và đứa trẻ chưa sinh ra. Trong Sáng Thế Ký 25:22, nói về hai đứa con sinh đôi của Rê-be-ca, chúng ta đọc thấy: “Các thai nhi đụng nhau trong bụng.” Tại những chỗ khác, từ này được dùng để nói chung về trẻ em. Ví dụ, Thi Thiên 113:9, “Ngài khiến đàn bà hiếm muộn được làm mẹ vui vẻ với đàn con trong nhà!”
- Đa-vít dùng đại từ nhân xưng “tôi”. Ông thấy chính mình là một con người cả khi ở trong bào thai cũng như khi viết thiên thi này.
 - “Vì chính Chúa nắn nên tâm thần tôi, dệt thành con trong lòng mẹ tôi” (Thi Thiên 139:13).

2) Trong Tân Ước:

- Trong tiếng Hy Lạp, từ ‘con trẻ’ (brephos) được dùng cho cả thai nhi chưa sinh và trẻ sơ sinh.
 - “Vừa khi Ê-li-sa-bét nghe tiếng Ma-ri chào, bào thai trong bà liền nhảy mừng” (Lu-ca 1:41).
 - “Họ... tìm thấy Ma-ri và Giô-sép, và thấy con trẻ nằm trong máng cỏ” (Lu-ca 2:16).
- Giảng Báp-tít, một đứa trẻ chưa chào đời *đã phản ứng theo cách của con người bằng cách nhảy nhót vui mừng*. Cậu thờ phượng Con Đức Chúa Trời mà chưa chào đời nhưng hoàn toàn là con người. Đó là một sự thờ phượng từ bào thai với bào thai.
 - “Khi Ê-li-sa-bét vừa nghe tiếng Ma-ri chào thì thai nhi trong bụng liền nhảy nhót..., bà reo lên rằng: ‘...Phước cho bào thai trong lòng cô!...’ Vì khi tai tôi nghe tiếng chào thì thai nhi trong lòng tôi liền nhảy mừng” (Lu-ca 1:40-44).
- Con người *Chúa Giê-xu – mới được thụ thai và vẫn chưa chào đời – đã đến*. Ngài đang phát triển thành một hợp tử (chỉ vài giờ) hoặc một phôi thai (một vài ngày hoặc có lẽ một tuần tuổi) khi Giảng, cũng là một đứa trẻ chưa chào đời, tôn thờ Ngài từ trong bụng mẹ. Làm sao chúng ta biết được điều này?

Theo Lu-ca 1, Ma-ri chưa mang thai khi thiên sứ hiện đến và truyền rằng bà sẽ chịu thai bởi Đức Thánh Linh (1:26). Ma-ri đã nhận được tin mừng và “vội vàng” đến thăm Ê-li-sa-bét (Lu-ca 1:39). Tùy vào tuyến đường, Ma-ri đã đi khoảng 115-150 km (70-95 dặm) đến nhà của Ê-li-sa-bét ở “vùng đồi núi xứ Giu-đê” (1:39). Mặc dù các học giả không thể xác định chính xác vị trí này nhưng hầu hết đều cho rằng nó ám chỉ những ngọn đồi nằm chéch về phía nam và phía tây của Giê-ru-sa-lem, nơi chồng bà phụng sự tại đền thờ Giê-ru-sa-lem (1:5-9). Khi Ma-ri đến nơi, bà đã mang thai.

Chúa Giê-xu có thể được thụ thai sau khi thiên sứ rời đi và trước lời chào Ê-li-sa-bét. Chúa Giê-xu đã sống trong bụng mẹ vài giờ hoặc nhiều nhất là vài ngày khi bà Ê-li-sa-bét chào Ma-ri. Đáng chú ý là khi đứa trẻ chưa ra đời Giảng đã nhảy lên vì vui sướng trước sự hiện diện của Con Đức Chúa Trời nhập thể. Đức Chúa Giê-xu có lẽ nhỏ hơn dấu chấm ở cuối câu này nhưng Ngài hoàn toàn là Đức Chúa Trời và hoàn toàn là con người.

Những sự kiện này diễn ra khi Ê-li-sa-bét đang mang thai ở tháng thứ 6 (1:26). Ma-ri đến và ở lại với Ê-li-sa-bét thêm 3 tháng, trở về nhà ngay trước khi Giảng ra đời (1:56-67). Đây là xác nhận cuối cùng rằng các sự kiện đáng chú ý trong Lu-ca 1:26-44 đã xảy ra trong vài ngày, có lẽ 1 tuần.

Trong câu chuyện này của Giăng và Chúa Giê-xu, chúng ta thấy đây là lời khẳng định mạnh mẽ về con người của những đứa trẻ chưa chào đời!

- 3) **Trong suốt Kinh Thánh Đức Chúa Trời xem việc thụ thai là khởi đầu lịch sử của một con người**
Ví dụ, Sáng Thế Ký 4:1 nói, “A-đam ăn ở với Ê-va, vợ mình. Bà thụ thai và sinh Ca-in.” Đời sống của Ca-in bắt đầu từ khi thụ thai. Tương tự như thế, Ma-ri được bảo rằng sẽ thụ thai “một đứa con trai” (một người nam) và sinh “một đứa con trai” (Lu-ca 1:31). Ê-li-sa-bét cũng “đã mang thai một đứa con trai” (Lu-ca 1:36). Điều mà mô tả quy trình này của Đức Chúa Trời chỉ ra rằng “thụ thai” là khởi đầu sự sống của mỗi con người và đây là điều phổ biến (Xem Sáng Thế Ký 4:17; 21:2, Gióp 3:3; Ô-sê 1:6).

Khoa học có dạy giống như Kinh Thánh rằng sự sống con người bắt đầu từ khi thụ thai không?

Có! Phôi thai học dạy chúng ta rằng khi thụ thai (thụ tinh) thì bạn là: 1) Một người sống động, 2) một con người riêng biệt, 3) một con người trọn vẹn – tồn tại, phát triển, và trưởng thành từ bên trong.

“Hợp tử là sự khởi đầu của một con người mới. Sự phát triển của con người từ khi thụ tinh là quá trình giao tử của người nam hay tinh trùng...kết hợp với giao tử của người nữ hay là trứng...để tạo thành một tế bào gọi là hợp tử. Tế bào chuyên biệt và tổng năng này đánh dấu sự khởi đầu của chúng ta như một cá thể độc nhất.” - Keith L. Moore & T.V.N. Persaud, *Sự phát triển của con người: Clinically Oriented Embryology*, 16.

Xem video ‘Cuộc sống của bạn trước khi sinh’ (6 phút) về phôi thai học tại: www.baovemamsong.org/media

Sự phát triển của bào thai

8 tuần

11 tuần

13 tuần

Câu hỏi 2: Đức Chúa Trời nói gì về sự đổ huyết vô tội, bao gồm cả nạo phá thai?

Giới thiệu: Điều gì Chúa yêu thương nhất thì Ngài bảo vệ nhiều nhất. Chúng ta cũng vậy. Câu hỏi 2 tập trung vào vấn đề bảo vệ mạng sống con người, nhân quyền, và hành vi tước đoạt sinh mạng con người một cách bất công.

Đức Chúa Trời bảo vệ những điều Ngài yêu thương nhất trong sự sáng tạo của Ngài như thế nào?

Chúa bảo vệ con người theo nhiều cách khác nhau nhưng cách chính yếu mà Đức Chúa Trời bảo vệ sự sống của con người là thông qua luật đạo đức của Ngài.

- Điều cấm: “Chớ giết người” (Xuất 20:3).
- Điều răn: “Hãy yêu thương người lân cận như chính mình: Ta là Đức Giê-hô-va” (Lê-vi 19:18).

Điều cấm là cấm việc *cố ý* giết người *vô tội*. Điều răn kêu gọi các hành động bảo vệ mạng sống con người. Ví dụ, Phục Truyền 22:8 phán: “Khi xây nhà mới, anh em phải làm lan can quanh mái nhà để tránh trường hợp có người rơi từ mái nhà xuống gây tội đổ máu trong nhà anh em.”

Mạng sống người “vô tội” có nghĩa là gì?

Theo Rô-ma 3:10, không có người nào vô tội, “chẳng có một ai công chính cả, dù một người cũng không.” Ý nghĩa của câu này chỉ ra rằng không có ai vô tội trước mặt Đức Chúa Trời; tất cả mọi người đều có tội và cần Đấng Cứu Thế.

Tuy nhiên, ở những nơi khác, Kinh Thánh đề cập đến những người vô tội (Châm Ngôn 1:11; 6:16-17). Khi Đức Chúa Trời đề cập đến sự sống vô tội hoặc đổ huyết vô tội Ngài đang nói đến:

- 1) *Những người vô tội trước pháp luật.* Theo như luật pháp, tất cả mọi người được coi như vô tội cho đến khi chứng minh là có tội qua quá trình luận tội. Những người bị lên án sai thì vô tội.
 - “Trong con kiện cáo, người chớ phạm quyền lợi của người nghèo ở giữa vòng người. Người phải tránh xa các lời giả dối; chớ giết kẻ vô tội và kẻ công bình, vì Ta chẳng hề tha kẻ gian ác đâu” (Xuất 23:6-7).
- 2) *Những người chưa phát triển khả năng nhận biết đúng sai.* Điều này bao gồm thai nhi, trẻ sơ sinh, trẻ em, và những người bị thần kinh mà không có khả năng phân biệt phải trái.
 - “Vì trước khi con trẻ ấy biết bỏ điều dữ chọn điều lành thì đất nước của hai vua mà người sợ sẽ bị bỏ hoang” (Ê-sai 7:16) (Xem thêm Phục Truyền 1:39; Giê-rê-mi 19:4).

Đức Chúa Trời phản ứng như thế nào trước việc cố ý sát hại mạng người vô tội, hoặc nói theo ngôn ngữ Kinh Thánh là đổ huyết vô tội?

Điều đó làm cho Chúa rất tức giận và Ngài sẽ đoán xét những ai làm đổ huyết vô tội.

- “Hãy nói với nó: ‘Chúa Giê-hô-va phán: Một thành làm đổ máu ở giữa nó đã đến kỳ định... Người đã tự kết tội bằng máu của những người người làm đổ ra’” (Ê-xê-chi-ên 22:3-4).
- “Đức Giê-hô-va khiến quân Canh-đê... đến đánh phá và hủy diệt Giu-đa... Tai họa này hẳn phải xảy đến cho Giu-đa do lệnh của Đức Giê-hô-va, để đuổi nước Giu-đa khỏi mặt Ngài vì các tội Ma-na-se đã phạm, vì mọi điều vua đã làm, và cũng vì máu vô tội mà vua này đã làm đổ ra, khiến cho Giê-ru-sa-lem ngập tràn máu vô tội, đến nỗi Đức Giê-hô-va không còn tha thứ được nữa” (2 Các Vua 24:2-4).

Đức Chúa Trời phản ứng thế nào khi chúng ta chấp nhận một cách thụ động hoặc tỏ ra thờ ơ trước việc đổ huyết vô tội?

Đổ huyết vô tội là trực tiếp phạm vào điều Đức Chúa Trời cấm: “Người chớ giết người.” Không hành động bảo vệ khi thấy những người vô tội bị cố ý giết hại là vi phạm trực tiếp vào điều răn của Chúa: “Hãy yêu thương người lân cận như mình.” Những kẻ giết người và những kẻ vô tâm giết người đều có tội vì phạm vào các điều răn của Chúa như nhau. Đức Chúa Trời dạy cho dân sự của Ngài phản ứng với việc giết người bằng cách thừa nhận nghĩa vụ đạo đức của họ là phải tuân theo cả điều cấm và điều răn.

- “Tất cả các trưởng lão... sẽ nói: ‘Tay chúng con không làm đổ máu này; mắt chúng con không nhìn thấy án mạng này... Như vậy anh em đã làm điều ngay thẳng dưới mắt Đức Giê-hô-va và giải trừ máu vô tội ra khỏi anh em’” (Phục Truyền 21:6-9).

Việc cố ý giết những đứa trẻ vô tội vô cùng khiến Đức Chúa Trời tức giận. Việc nói rằng: “Đó không phải việc của tôi” và cả hành động thờ ơ với việc giết hại trẻ em cũng đáng bị khiển trách như nhau.

“...Khi kẻ ấy dâng một trong các con cháu của nó cho Mo-lóc mà dân trong xứ nhắm mắt làm ngơ... thì Ta sẽ không nhìn mặt kẻ ấy...” (Lê-vi 20:4-5).

Đức Chúa Trời còn phản ứng như thế nào nữa trước việc cố ý giết người vô tội và sự thờ ơ cho phép điều đó xảy ra?

- 1) Ngài sẽ *tách biệt* mình Ngài ra khỏi người phạm tội giết người, không nghe lời yêu cầu của họ cho đến khi họ cầu nguyện ăn năn.
 - “Khi các người đưa tay lên thì Ta che mắt khỏi các người. Cho dù các người có cầu nguyện nhiều Ta cũng chẳng nghe vì tay các người đẫm máu. Hãy rửa cho sạch, hãy thanh tẩy chính mình! Hãy loại bỏ những việc ác khỏi mắt Ta; đừng làm điều ác nữa. Hãy học làm lành, tìm kiếm công lý; giúp đỡ người bị áp bức, xét xử công minh cho kẻ mồ côi, bênh vực lý lẽ người góa bụa” (Ê-sai 1:15-17).
- 2) Đức Chúa Trời *cảnh báo* về sự khốn cùng đến với những kẻ ích kỷ cố chấp, những kẻ đã đổ huyết vô tội vì lợi ích của mình.
 - “Anh em đã nuôi béo lòng mình trong ngày tàn sát; anh em đã kết án và giết người công chính mà người ấy không kháng cự anh em” (Gia-cơ 5:5-6).
- 3) Đức Chúa Trời *bảo đảm* với những người bị cướp đi mạng sống (bị sát hại) rằng mạng sống của họ (huyết) là quý giá đối với Ngài và Ngài sẽ báo trả kẻ giết họ trong sự phán xét.
 - “Vi Đấng báo thù huyết nhớ đến kẻ khốn cùng; Ngài không quên tiếng kêu cứu của họ” (Thi Thiên 9:12).

Đức Chúa Trời có xem việc phá thai giống như giết trẻ em không?

Từ ngữ “phá thai” giống như những sự ám chỉ hiện đại khác về tội giết người, (giết người, diệt chủng, v.v.) không xuất hiện trong Kinh thánh, tuy nhiên Đức Chúa Trời cấm phá thai bằng cách cấm giết người (Phục Truyền 5:17). Giết người là việc cố ý giết một người vô tội. Nếu thai nhi là con người, (và chúng ta biết điều đó), thì phá thai là việc cố ý giết một đứa trẻ vô tội.

Kinh Thánh còn dạy gì về giá trị của trẻ em?

- 1) Trong số tất cả mạng sống người vô tội, Chúa đặc biệt quan tâm trẻ em và muốn chúng được bảo vệ.
 - “Còn ai vì danh Ta tiếp một đứa trẻ như thế này tức là tiếp Ta; nhưng ai gây cho một trong những đứa trẻ đã tin Ta sa vào tội lỗi thì thà buộc cối đá vào cổ người ấy, mà ném xuống biển sâu còn hơn” (Ma-thi-ơ 18:5-6).
- 2) Trong số tất cả những cách chúng ta giết người, việc hiến tế trẻ em là cực kỳ xúc phạm Đức Chúa Trời.
 - “Bất cứ người Y-sơ-ra-ên hay ngoại kiều nào cư ngụ trong xứ Y-sơ-ra-ên mà đem một trong số các con cháu mình dâng cho Mo-lóc thì chắc chắn phải bị xử tử... nếu dân trong xứ nhắm mắt làm ngơ và không xử tử nó, thì chính Ta sẽ không nhìn mặt kẻ ấy và gia tộc nó nữa, nhưng loại trừ nó và những kẻ đồng lõa khỏi dân chúng về tội thông dâm với Mo-lóc” (Lê-vi 20:2-5).
- 3) Đức Chúa Trời coi việc hiến tế trẻ em là sự giết hại dã man con cái của Ngài.
 - “Người đã bắt các con trai, con gái mà người đã sinh ra cho Ta đem dâng làm sinh tế cho chúng để thiêu nuốt đi. Những điều dâm loạn đó là nhỏ mọn sao? Người đã giết con cái Ta và đưa qua lửa để dâng cho chúng” (Ê-xê-chi-ên 16:20-21).
- 4) Hiến tế trẻ em là một tội ác tày trời mà Đức Chúa Trời gọi là một sự ghê tởm *không thể tưởng tượng nổi*.
 - “Chúng đã xây các nơi cao của Ba-anh trong thung lũng Ben Hi-nôm để dâng con trai con gái mình cho Mo-lóc. Đó là điều mà Ta không truyền dạy, cũng không nghĩ rằng chúng có thể làm điều ghê tởm như thế để gây cho Giu-đa phạm tội” (Giê-rê-mi 32:35).

Nạo phá thai có phải là hiến tế trẻ em không?

Đúng! Đó là hiến tế trẻ em, chỉ là không ở trong bối cảnh tôn giáo mà thôi. Cả hai đều liên quan đến:

- Cha mẹ cố ý giết con mình
- Đốt hoặc cắt thân thể của con cái
- Đánh đổi (hy sinh) mạng người để lấy những thứ khác

Việc hiến tế trẻ em thời cổ đại được thực hiện để tránh điều gì đó tiêu cực (chẳng hạn như hạn hán) hoặc để đạt được lợi ích tích cực từ các vị thần (chẳng hạn như chiến thắng trong chiến tranh). Trong bối cảnh thế tục của chúng ta, mọi người phá thai để tránh xấu hổ, tốn kém, rắc rối, v.v., hoặc để đạt được bằng cấp, tiết kiệm tiền bạc, che giấu tội lỗi tình dục của mình hoặc làm hài lòng người khác. Sự thật đau đớn nhất khi thú nhận sự hối hận của chúng ta về việc phá thai là chúng ta đã hy sinh con cái của mình cho những thứ ít giá trị hơn.

Còn việc mổ chữa ngoài tử cung thì sao? Đây có phải là một hình thức phá thai không?

Không! Mang thai ngoài tử cung là khi phôi thai làm tổ trong ống dẫn trứng chứ không phải trong tử cung. Nó không thể tồn tại ở đó, nếu không được loại bỏ sẽ giết chết người mẹ. Hãy nhớ rằng, phá thai là việc cố ý giết chết một thai nhi. Khi mổ chữa ngoài tử cung, dù biết trước cái chết của đứa trẻ nhưng mục đích là cứu mẹ chứ không phải giết con. Nếu những tiến bộ y học trong tương lai cho phép phôi thai được cấy vào tử cung một cách an toàn, đó sẽ là điều đúng đắn cần làm.

Xem hình ảnh phá thai hoặc xem video “Đây là nạo phá thai” (2 phút) tại: www.baovemamsong.org/media

Câu hỏi 3: Làm thế nào chúng ta có thể mang ân điển của Phúc Âm đến với tội nạo phá thai để người ta được tha thứ và giải phóng?

Giới thiệu: Câu hỏi 3 xem xét kinh nghiệm của con người chúng ta về ân điển của Đức Chúa Trời từ việc bị kết tội đến việc nắm bắt công việc của Đấng Christ, để kinh nghiệm một lương tâm được thanh tẩy và sống như một mình chứng cho lòng xót thương của Đức Chúa Trời.

Tôi phải làm gì để được tha thứ và giải phóng khỏi tội lỗi của mình, bao gồm cả việc phá thai?

- 1) *Đồng ý với* Chúa rằng những gì bạn làm là xấu xa và Chúa có quyền kết án bạn.
 - “Vì con nhận biết các vi phạm con, và tội lỗi con hằng ở trước mặt con. Con đã phạm tội với Chúa, chỉ một mình Chúa thôi; và làm điều ác trước mặt Chúa, để Chúa bày tỏ công chính khi Ngài tuyên án” (Thi Thiên 51:3-4).
- 2) *Xưng nhận* tội lỗi của bạn và xin Chúa tha thứ cho bạn. Đa-vít đã “bị tiêu hao” vì không xưng tội. Ông cảm thấy cảm giác tội lỗi như một gánh nặng và sự hổ thẹn như sức nóng và bị kiệt quệ. Ông quyết định thú tội:
 - “Khi con nín lặng, các xương cốt con hao mòn và con rên xiết trọn ngày.
Vì ngày và đêm tay Chúa đè nặng trên con; Sức con tiêu hao như bởi cơn hạn mùa hè.
Con đã thú tội cùng Chúa, không giấu gian ác con;
Con nói: “Con sẽ xưng các sự vi phạm con với Đức Giê-hô-va,
Và Chúa tha tội cho con” (Thi Thiên 32:3-5).
- 3) *Hãy tin cậy* hoàn toàn vào món quà của Đấng Christ là chịu con thịnh nộ của Đức Chúa Trời thay cho bạn trên thập tự giá.
 - “Nhưng Người đã vì những vi phạm của chúng ta mà bị vết;
vì gian ác của chúng ta mà bị thương;
bởi sự trừng phạt của Người chịu chúng ta được bình an
bởi lần roi Người mang, chúng ta được lành bệnh” (Ê-sai 53:5).

- “Trong Đấng [Christ], chúng ta được cứu chuộc bởi huyết Ngài, được tha tội theo sự phong phú của ân điển Ngài” (Ê-phê-sô 1:7).
- 4) *Áp dụng* tin mừng vào lương tâm của bạn và biến tội lỗi thành một lời chứng mạnh mẽ.
- “...huyết của Đấng Christ, là Đấng nhờ Thánh Linh đời đời, dâng chính mình không tì vết cho Đức Chúa Trời, sẽ tẩy sạch lương tâm anh em khỏi công việc chết, để phục vụ Đức Chúa Trời hằng sống bội phần hơn là đường nào!” (Hê-bơ-rơ 9:14).
 - “Và họ đã chiến thắng nó (Satan) nhờ huyết của Chiên Con, và nhờ những lời làm chứng của họ...” (Khải Huyền 12:11).

Khi chúng ta tin vào Đấng Christ thì chúng ta tin rằng Ngài đã hoàn thành điều gì cho chúng ta trên thập tự giá?

- 1) Chúng ta tin rằng Đấng Christ đã chết vì *mọi* tội lỗi của chúng ta, bao gồm cả những tội lỗi mà chúng ta xấu hổ nhất như việc phá thai.
- 2) Chúng ta tin rằng Đấng Christ đã chịu hình phạt *đầy đủ* cho tội lỗi của mỗi chúng ta, kể cả việc phá thai.

Rô-ma 6:23 nói rằng Đức Chúa Trời công chính trong việc định tội chúng ta, vậy làm thế nào Ngài duy trì sự công chính khi tha thứ cho chúng ta?

Đức Chúa Trời chứng minh cho lòng thương xót của mình bằng cách trừng phạt Đấng Christ thay cho chúng ta. Thập tự giá là hình phạt trọn vẹn trả cho toàn bộ hình phạt đáng phải chịu. Ngay cả theo luật pháp của chúng ta, sẽ không bao giờ công bằng khi trừng phạt một người hai lần cho cùng một tội. Vì vậy, Đức Chúa Trời là công chính khi bày tỏ lòng thương xót đối với tất cả những ai tin cậy nơi Đấng Christ, bởi vì không có điều gì trong đời sống chúng ta đáng bị trừng phạt mà lại không bị trừng phạt. Công lý của Đức Chúa Trời đã từng lên án chúng ta, nay lại bảo vệ chúng ta. “Vây bây giờ chúng ta đã nhờ huyết Ngài được xưng công chính rồi, thì hẳn chúng ta sẽ càng nhờ Ngài mà được cứu khỏi con thịnh nộ của Đức Chúa Trời càng hơn” (Rô-ma 5:9). Đây là lý do tại sao Phúc Âm được gọi là “niềm vui lớn cho muôn dân!” (Lu-ca 2:10).

Câu hỏi 4: Đức Chúa Trời kêu gọi chúng ta làm gì để ngăn chặn sự đổ huyết vô tội và những người khác đã làm việc này như thế nào?

Giới thiệu: Trong câu hỏi 4, chúng ta chuyển từ việc hiểu những gì Chúa nói về sự sống con người sang những gì Ngài kêu gọi chúng ta làm để bảo vệ sự sống con người khỏi những cái chết oan uổng. Chúng ta phải làm gì và chúng ta sẽ đáp lại sự kêu gọi đó tốt nhất như thế nào?

Chúng ta có thể tóm tắt những mệnh lệnh đạo đức của Kinh Thánh liên quan đến việc phá thai như thế nào? Chúng ta nên làm gì?

- 1) Từ chối nạo phá thai. Luật đầu tiên phải tuân theo đó là, “Không được giết người” (Xuất 20:13). Đừng cố ý giết người vô tội, dù nó có thể giải quyết được vấn đề gì đi chăng nữa. Phá thai là cố ý giết chết một con người vô tội. Vì vậy, việc phá thai là sai lầm. Hãy kiên quyết không bao giờ giết con cái của bạn, bất kể khó khăn như thế nào, chẳng hạn như bạn không bao giờ giết đứa con 2 tuổi của mình để giải quyết khủng hoảng cá nhân.
- 2) Đừng nhắm mắt với hành động phá thai. Sự thờ ơ là một dạng của sự đồng ý. Nếu bạn không nhắm mắt khi đứa trẻ 2 tuổi bị sát hại thì đừng nhắm mắt với hành động phá thai (Phục Truyền 21:7).
- 3) Tích cực can thiệp để giải cứu người vô tội.
 - “Hãy giải cứu những người bị đưa đến sự chết;

và cứ những người đi lão đảo đi tới chốn hành hình.

Nếu con nói, ‘Kìa, chúng tôi chẳng biết điều này,’

thì Đấng cân nhắc lòng người xem xét điều sao?

Và Đấng gìn giữ linh hồn con không biết ư,

Ngài chẳng báo trả cho mỗi người tùy theo việc họ làm hay sao?” (Châm Ngôn 24:11-12).

(*Bối cảnh của 24:11 là “tàn sát” – cố ý giết người vô tội*)

- “Hãy bênh vực người khốn cùng và kẻ mồ côi; xét xử công minh cho người thiếu thốn và kẻ khốn cùng” (Thi Thiên 82:3-4).
- “Hãy mở miệng, bênh vực người bị căm, và biện hộ cho những người bị ruồng bỏ, hãy mở miệng xét xử cho công minh, bảo vệ quyền lợi cho người nghèo nàn khốn cùng” (Châm Ngôn 31:8-9).

4) Làm theo bảo tóm tắt của Đức Chúa Trời về luật đạo đức của Ngài.

- “Vậy thì, bất cứ điều gì các con muốn người ta làm cho mình, hãy làm điều đó cho họ, vì ấy là luật pháp và lời tiên tri” (Ma-thi-ơ 7:12).
- “Người hãy yêu người lân cận như mình” (Ga-la-ti 5:14).

5) Câu chuyện người Sa-ma-ri cho chúng ta thấy cách để giải cứu (Lu-ca 10:25-27). Nó giống như một mô hình cho sự can thiệp trực tiếp, cá nhân và thiết thực. Điều đó khiến cho chúng ta tốn thời gian và tiền bạc nhưng cứu được mạng người và làm vinh hiển Đức Chúa Trời.

Chúng ta thấy những ví dụ nào về những người tuân theo lời kêu gọi của Đức Chúa Trời để giải cứu những người vô tội? Họ đã làm điều đó như thế nào?

Họ bảo vệ những người vô tội khỏi cái chết trong thời đại của họ như thế nào? Chúng ta sẽ xem xét một số ví dụ, sau đó xem điều này áp dụng như thế nào cho những gì chúng ta có thể làm để cứu những đứa trẻ bị nhắm đến tử vong do nạo phá thai ngày nay.

1. Những tấm gương và phương pháp trong Kinh Thánh

a. *Ru-bên* đã giải cứu Giô-sép khỏi bị anh em của mình sát hại. Ông đã sử dụng sự thuyết phục về mặt đạo đức và những lời cầu xin tha thiết để ngăn chặn sự đổ huyết vô tội.

• “Khi Ru-bên nghe những lời đó, ông muốn cứu chàng khỏi tay họ nên nói, “Đừng giết nó.” Ru-bên bảo họ, “Đừng làm đổ máu...,” “Giải thoát chàng khỏi tay họ...” (Sáng Thế Ký 37:21-22).

b. *Các bà đỡ ở Ai Cập* đã giải cứu các bé trai sơ sinh khỏi những kẻ giết trẻ em vào thời Môi-se. Với lòng can đảm, họ từ chối không làm theo luật bất công của nhà vua.

• “Nhưng các bà mù kính sợ Đức Chúa Trời. Họ không làm theo lệnh vua Ai Cập đã truyền cho họ, mà họ cứ để các em bé trai sống” (Xuất 1:17).

c. *Mẹ Môi-se* giải cứu anh. Bà đã sử dụng sự bí mật, giấu anh vào trong một ngôi nhà an toàn (Xuất 2:1-10). Sau đó bà chuyển sang cho con được nhận nuôi để cung cấp cho anh một nơi an toàn lớn lên và hoàn thành kế hoạch của Đức Chúa Trời.

• “Vua này mưu hại nòi giống chúng ta và ngược đãi các tổ phụ chúng ta, ép buộc họ phải vứt bỏ các trẻ sơ sinh, không để cho chúng sống. Vào thời điểm đó, Môi-se ra đời, không ngoan tú trước mặt Chúa và được nuôi tại nhà mình trong ba tháng. Khi Môi-se bị đem đi bỏ thì được con gái Pha-ra-ôn nhận làm con và nuôi dưỡng như con ruột mình” (Công-vụ 7:19-21).

d. *Áp-đia* giải cứu 100 tiên tri khỏi Giê-sa-bên bằng cách cung cấp một nơi an toàn cho họ sống.

• “Áp-đia đem một trăm nhà tiên tri giấu trong hai hang đá, mỗi hang năm mươi người, lấy bánh và nước mà nuôi họ” (1 Các Vua 18:4).

e. *Ra-háp* giải cứu các thám tử. Bà đã sử dụng cách nói dối (giấu các thám tử và nói dối để cứu họ) và được khen ngợi vì điều đó (Giô-suê 2; Gia-cơ 2:25).

f. *Nhiều người* đã hiệp một lòng, đồng một tiếng nói để cứu Giô-na-than.

• “Nhưng dân chúng nói với Sau-lơ: ‘Giô-na-than là người đã làm cho Y-sơ-ra-ên chiến thắng vẻ vang như thế mà phải chết sao? Nhất định không! Thật như Đức Giê-hô-va hằng sống, dù một sợi tóc trên đầu người cũng sẽ không rụng xuống đất, vì hôm nay người đã cùng làm việc với Đức Chúa Trời.’ Thế là, dân chúng đã giải cứu Giô-na-than, và ông không phải chết” (1 Sa-mu-ên 14:45).

g. *Ê-xơ-tê* đã giải cứu dân tộc mình khỏi nạn diệt chủng bằng cách thay đổi luật pháp. Cô đã dũng cảm liều mình lên tiếng bênh vực những người được chỉ định phải chết (Ê-xơ-tê 3:9-13 và 4:14-16). “...Con sẽ ra mắt gặp Vua, đó là trái luật; và nếu phải chết, con sẽ chết!”

h. Chúa Giê-xu dạy chúng ta sử dụng những biện pháp thiết thực và nguồn lực cá nhân để *giải cứu* tính mạng con người theo mô hình cứu mạng của người Sa-ma-ri nhân lành (Lu-ca 10:25).

2. Những tấm gương và phương pháp trong lịch sử

a. *Thế kỷ đầu tiên*: Trong thế giới La Mã vào thế kỷ thứ nhất, nạo phá thai và giết trẻ sơ sinh xảy ra rất phổ biến. Sau đó, chính Thánh Linh, Đấng đã khiến Chúa Giê-xu sống lại từ cõi chết, đã đầy dẫy trong lòng các tín đồ mới. Họ bảo nhau, “Đừng giết trẻ em bằng cách phá thai hoặc giết một đứa trẻ sơ sinh” (Điều này đã được viết trong giáo huấn của 12 sứ đồ). Họ đã cứu các em bé và nhận chúng làm con nuôi. Họ đã đích thân giúp các thai phụ giữ lại con của mình.

b. *Thế kỷ thứ ba*: Augustine vạch trần tội lỗi đạo đức của những người đàn ông trong việc phá thai. “Họ xúi phụ nữ dùng thuốc độc để không sinh con hoặc nếu không thành công trong việc này, họ sẽ giết chết những đứa trẻ chưa sinh ra.”

c. *Thế kỷ thứ năm*: Justinian đã dạy, “Người mà tìm thấy đứa trẻ phải chăm sóc và yêu thương trong tinh thần của cơ-độc. Chúng có thể được nhận làm con nuôi như chúng ta được nhận làm con trong vương quốc ân điển.”

d. *Thế kỷ thứ mười sáu (thời cải chính)*: John Calvin tuyên bố, “Cho dù tuyên bố lẽ thật của Đức Chúa Trời để chống lại sự giả dối của Sa-tan hay để bảo vệ những người tốt và vô tội... chúng ta đều phải chịu sự tấn công và ghét bỏ của thế gian, có thể là đế quốc của chúng ta, sự sống của chúng ta, tài sản của chúng ta, hoặc danh dự của chúng ta.”

e. *Thế kỷ mười chín/ hai mươi*: Ở Ấn Độ, giáo sĩ William Carey đã ngăn chặn việc trẻ sơ sinh bị ném xuống sông để cho cá sấu ăn thịt. Ở châu Phi, giáo sĩ Mary Slessor đã giải cứu các cặp song sinh khỏi nghi thức giết chóc. Các Cơ-độc nhân mở ra các trại trẻ mồ côi, thành lập các bệnh viện, và nhận con nuôi ở bất cứ nơi nào cần sự giúp đỡ. Các Cơ-độc nhân đã giúp nô lệ trốn thoát ở Mỹ. Họ đã giấu các giáo sĩ trong suốt phong trào Nghĩa Hòa Đoàn tại Trung Quốc. Họ đã giải cứu người Do Thái khỏi Đức quốc xã ở châu Âu.

3. Những tấm gương và phương pháp thời hiện đại – NGÀY NÀY

a. Can thiệp khủng hoảng mang thai. Ngày nay, các Cơ-độc nhân đang cùng nhau đấu tranh cho sự sống bằng cách tiếp cận và giải cứu các bà mẹ và các cặp vợ chồng đang gặp khủng hoảng khi mang thai. Về mặt cá nhân, mọi người đang hoạt động như những người Sa-ma-ri nhân lành, cung cấp sự trợ giúp cá nhân khi họ gặp ai đó đang gặp vấn đề khủng hoảng mang thai. Với tư cách một nhóm, các Cơ-độc nhân và Hội Thánh địa phương đang tổ chức Mục Vụ Trợ Giúp Khi Mang Thai và Những Ngôi Nhà Sản Phụ. Hơn 6000 Mục vụ như vậy đã được triển khai trên toàn thế giới trong 50 năm qua. Các dịch vụ có thể bao gồm thử thai

miễn phí, siêu âm, thông tin chính xác về mặt y tế và tư vấn khủng hoảng. Các dịch vụ dài hạn bao gồm hỗ trợ thực tế, thân thiện và sự hỗ trợ trong việc phát triển kế hoạch nuôi dạy con cái hoặc nhận con nuôi.

Phải làm và nói gì?

- Bày tỏ sự cảm thông. Hãy nói: Tôi rất buồn khi thấy bạn trong hoàn cảnh khó khăn này.
- Lắng nghe và học hỏi. Hãy nói: Xin cho tôi biết lý do khó mang thai lúc này.
- Thông báo. Hãy hỏi: Bạn biết gì về thai nhi của mình? Phá thai? Những sự lựa chọn khác?
- Hãy là một người Sa-ma-ri nhân lành. Hãy nói: Tôi sẽ giúp bạn giữ con. Chúng ta sẽ tìm ra giải pháp.

b. Bảo vệ mầm sống về mặt tôn giáo: Hãy xây dựng việc ủng hộ sự sống trong nền văn hóa của chúng ta.

i. Tóm tắt sự việc:

- Cố ý giết người vô tội là sai.
- Phá thai là cố ý giết một con người vô tội.
- Do đó, nạo phá thai là hành động sai trái.

ii. Sử dụng khoa học (xem câu hỏi 1) để trả lời cho câu hỏi “Thai nhi là gì? Nó có phải con người không?”

iii. Sử dụng lý luận đạo đức để chỉ ra rằng tất cả mọi người đều xứng đáng được bảo vệ bình đẳng.

Hầu hết mọi người sẽ không bao giờ biện minh cho việc giết một đứa trẻ 2 tuổi hoặc nghĩ điều đó là đúng (về mặt đạo đức) khi ai đó cố ý giết chúng ở giai đoạn hiện tại của cuộc đời. Nhưng họ sẽ cố gắng biện minh cho việc phá thai bằng cách cho rằng thai nhi khác với một đứa trẻ 2 tuổi. Họ sẽ luôn chỉ ra một trong 4 điểm khác biệt nhưng không có cái nào biện minh cho việc phá thai nếu bạn tin vào quyền bình đẳng của tất cả mọi người.

a) *Đứa bé chưa sinh thì còn nhỏ mà.* Đúng thế! Phôi thai nhỏ hơn trẻ mới biết đi, trẻ mới biết đi thì nhỏ hơn trẻ vị thành niên. Nguyên tắc bình đẳng không liên quan đến kích thước. Quyền lợi không gia tăng theo kích thước. Nhìn chung, thì nam giới luôn lớn hơn nữ giới. Điều này phải chăng họ sẽ có nhiều quyền hơn?

b) *Thai nhi nằm trong bụng mẹ.* Đúng vậy! Nhưng nơi bạn ở không xác định bạn là ai. Vị trí không liên quan đến khái niệm bình đẳng. Không phải khi ở nhà thì bạn ít là con người hơn như lúc bạn ở ngoài lề đường. Không có gì trong nhân tính của một đứa trẻ thay đổi khi đi qua ống dẫn sinh - di chuyển 8inch xuống ống sinh không thay đổi đứa trẻ sắp sinh từ chỗ không phải là con người thành con người.

c) *Người chưa sinh chưa tự ý thức được.* Đúng! Trẻ mới biết đi kém về mặt nhận thức hơn so với thanh thiếu niên. Những người đang ở trong cuộc phẫu thuật nhận thức kém hơn so với khi tỉnh táo. Nhưng nhân quyền của họ không tăng và giảm theo mức độ nhận thức của họ. Việc cắt cổ họng của họ khi đang phẫu thuật có chính đáng về mặt đạo đức không, hay trình độ nhận thức của họ không phù hợp với quyền lợi của họ?

d) *Người chưa ra đời thì còn phụ thuộc.* Đúng! Tất cả trẻ sơ sinh, trẻ nhỏ thậm chí cả thanh thiếu niên đều phụ thuộc vào người khác. Người già và người bệnh tật đều phụ thuộc. Những người phụ thuộc vào insulin (thuốc tiểu đường) không bị mất quyền sống. Chúa nói rằng người bị phụ thuộc cần được chăm sóc chứ không phải bị giết.

c. Phơi bày điều ác: Hầu hết mọi người cần phải nhìn thấy sự bất công để từ chối nó. Sự bất công thường đòi hỏi bóng tối (bí mật) để hoạt động tự do. Vì vậy, Ê-phê-sô 5:11 nói: “Đừng tham dự vào những việc vô ích tối tăm, nhưng hãy vạch trần chúng ra thì hơn.” Điều này đặc biệt đúng với nạo phá thai, khi việc phá thai được phơi bày, sự bất công rõ ràng của nó lộ ra và hầu hết mọi người sẽ bác bỏ nó.

Đây là nạo phá thai

8 tuần

9 tuần

10 tuần

11 tuần

Tải xuống bộ Đào Tạo 4 Câu Hỏi (*Bản 12-Trang, Bản Hướng dẫn* và hai video),
và tham khảo các tài liệu khác tại: www.baovemamsong.org/tai-lieu/tieng-viet/